

ТЕРМІНОГРАФІЧНІ СТУДІЇ ЄВГЕНА ОЗАРКЕВИЧА ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО НАУКОВОГО МЕДИЧНОГО ДИСКУРСУ

TERMINOGRAPHIC STUDIES OF EUGENE OZARKEVYCH AS A SOURCE OF FORMATION OF NATIONAL SCIENTIFIC MEDICAL DISCOURSE

Гаврищак І.І.,

orcid.org/0000-0002-0489-0966

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови

Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського
Міністерства охорони здоров'я України

Проців О.Я.,

orcid.org/0000-0001-8774-9142

директор бібліотеки

Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського
Міністерства охорони здоров'я України

Статтю присвячено лексикографічній діяльності відомого українського лікаря, науковця та громадсько-культурного діяча кінця ХІХ–поч. ХХ ст. Євгена Озаркевича. Сконцентровано увагу на його термінологічних зацікавленнях, які зреалізувалися формуванням спеціального медичного корпусу термінодиниць, роботою зі створення першого фахового україномовного медичного словника.

Після закінчення медичного факультету Віденського університету Є. Озаркевич повернувся на батьківщину задля виконання професійного і громадянського обов'язку, став членом «Просвіти» та НТШ (Наукового Товариства імені Шевченка) – першої української національної академії наук. Як активний учасник математично-природописно-лікарської секції він став ініціатором створення не лише Лікарської комісії, але й першого україномовного наукового медичного часопису «Лікарський збірник» (1898–1901), що започаткував фахові періодичні видання в галузі медицини. Матеріали у збірнику були згруповані у три розділи: 1) оригінальні праці українською мовою, 2) реферати і рецензії, 3) термінологічні витяги. Сам Є. Озаркевич був не тільки ініціатором видавничого проекту, але й редактором, перекладачем, коректором, активним дописувачем, автором термінологічних матеріалів загальним обсягом більше 20 сторінок. Уміщені в чотирьох випусках добірки фахових лексем стали, по суті, першим латинсько-німецько-українським словником медичних термінів, який офіційно започаткував спеціальні лексикографічні/термінологічні студії Є. Озаркевича.

Важливу роль в особистому науковому житті Є. Озаркевича та в житті галицького краю відіграв заснований ним науково-популярний медичний часопис «Здоров'я» (1912–1914 рр.), у якому автор продовжив свої термінологічні дослідження й опублікував більше 2 500 спеціальних термінів – анатомічних, клінічних, фармацевтичних, хімічних, ботанічних. Це була фундаментальна лексикографічна праця, якій хоч, на жаль, і не судилося бути завершеною, проте належить достойне місце в історії української науки. Працюючи над укладанням словника медичних термінів, Є. Озаркевич враховував здобутки європейської науки в цій галузі, використовував народні назви, пропонував власні варіанти, частина з яких увійшла до сучасного медичного лексикону.

Ключові слова: Євген Озаркевич, Лікарська комісія, «Лікарський збірник», часопис «Здоров'я», термін, медична термінологія, словник медичних термінів.

The article is devoted to the lexicographic activities of Eugene Ozarkevych – the famous Ukrainian doctor, scientist, public and cultural figure of the late 19th–early 20th centuries. The focus is set on his terminological interests, which were realized in the formation of a special medical corpus of terminological units, work on the creation of the first professional Ukrainian-language medical dictionary.

After graduating from the Medical Faculty of the University of Vienna, E. Ozarkevych returned to his homeland to fulfill his professional and civic duty, became a member of "Prosvita" and the Shevchenko Scientific Society – the first Ukrainian national academy of sciences. As an active participant in the mathematical-natural history-medical section, he initiated the creation of not only the Medical Commission, but also the first Ukrainian-language scientific medical journal "Medical Collection" (1898–1901), which initiated professional periodicals in the field of medicine. The materials in the collection were grouped into three sections: 1) original works in Ukrainian, 2) abstracts and reviews, 3) terminological extracts. E. Ozarkevych himself was not only the initiator of the publishing project, but also the editor, translator, proofreader, active contributor, and author of more than 20 pages of terminological materials. The collections of professional lexemes included in four issues became the first Latin-German-Ukrainian dictionary of medical terms, which officially initiated special lexicographic/terminological studies by E. Ozarkevych.

An important role in the scientific life of E. Ozarkevych and also in the Galicia region played the popular scientific medical magazine named "Health" (1912–1914) that was founded by him. In the magazine he continued his terminological research and published more than 2,500 special terms – anatomical, clinical, pharmaceutical, chemical, botanical. This was a fundamental lexicographic work, which, although, unfortunately, was not destined to be completed, nevertheless deserves a worthy place in the history of Ukrainian science. Working on the compilation of a dictionary of medical terms, E. Ozarkevych considered the achievements of European science in this field, used folk names, and offered his own variants, some of which entered the modern medical lexicon.

Key words: Eugene Ozarkevych, Medical Commission, "Medical Collection", "Health" magazine, term, medical terminology, dictionary of medical terms.

Постановка проблеми. Запорука повноцінного функціонування мови, як наголошував відомий лінгвіст і культуролог О. Ткаченко, – це її широке використання представниками всіх соціальних верств, що мешкають в історично визначених державних кордонах, коли «усі, – і селяни, і робітники, і майстри, і митці, що належать до певного народу, – у своїй діяльності використовують мову свого народу. У такий спосіб певна національна мова вдосконалюється, дістає найрозвиненішу в усіх сферах термінологію. І навпаки, коли народ з тих чи тих причин утрачає чи не має змоги використовувати свою мову в усіх аспектах людської діяльності, мова починає страждати на своєрідне «недокрів'я», термінологічна лексика в цілій низці галузей не набуває бажаного багатства, відзначається певною недосконалістю, сказати б, «недорікуватістю» [1, с. 160].

Окреслена лінгвістична картина яскраво характеризує ситуацію, в якій опинилася українська мова у сер. ХІХ ст., маючи можливість функціонувати лише на побутовому рівні (в основному, в сільській місцевості та в колі нечисленної інтелігенції), забезпечуючи естетичні потреби носіїв у сфері художнього слова. Усвідомлення мовної неповноти на фоні зростання національної свідомості, практичні потреби молодих галузей національної науки заактивізували інтелектуальні пошуки низки ентузіастів (І. Верхратський, В. Левицький, І. Горбачевський та ін.), які, заповнюючи лексичну лакуну, заклали базові основи вітчизняної термінології. Особливе місце в історії становлення і розвитку української медичної термінології належить Євгенові Озаркевичу (1861–1916) – лікареві, науковцю та громадсько-політичному діячеві, чий праці були вилучені з наукового обігу за часів радянського тоталітаризму, а саме ім'я було піддано остракізму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На нинішній день можемо констатувати посилення інтересу до цього невтомного трудівника нашої науки й культури, що засвідчує низка досліджень, які стосуються життя і професійної, громадської та наукової діяльності Є. Озаркевича (Я. Ганіткевич, Л. Гоцоней, І. Даценко, О. Заячківська, І. Курляк, З. Масний, Л. Матешук-Вацеба, М. Нетлюх, П. Пундій, В. Семенів, Л. Симоненко, О. Стадник та ін.).

Постановка завдань. Проте різновекторність особистої самореалізації Є. Озаркевича, його активність у різних площинах професійного, наукового та громадсько-політичного життя Галичини кін. ХІХ – поч. ХХ ст. потребують не тільки належного осмислення і поцінування, але й виділення окремих домінуючих компонентів,

якими є його термінологічні студії з перспективою їх подальшого комплексного та поглибленого вивчення.

Виклад основного матеріалу. Євген Озаркевич народився 9 червня 1861 р. в с. Белелуя Снятинського повіту (Івано-Франківщина) у родині з давніми національно-культурними традиціями. Його дід Іван Озаркевич (1795–1854), коломийський священник, не лише підтримав революційні події 1848 р., але був активним учасником першого просвітницького з'їзду в Галичині «Собор руських учених» («Собор учених руских и любителей народного просвіщення», м. Львів, 19–26 жовтня 1848 р.), працював у шкільній секції та секції мови і літератури, «обстоючи права української мови в громадському житті» [2, с. 12].

Сімейні традиції продовжив і батько Євгена Іван Озаркевич-молодший (1826–1903). Випускник Львівського університету та греко-католицької семінарії, він не лише займався душпастирською діяльністю, але також був вельми активним у громадсько-політичній царині. Будучи високоосвіченою людиною, справжнім інтелектуалом, власником багатой книгозбірні, Озаркевич як прогресивний батько усіляко підтримував зацікавлення своїх дітей та сприяв їх самореалізації.

Як підкреслює О. Заячківська, «у родині о. Івана та Теофілії (з роду Окуневських панував вільний дух національної свідомості. Кожна дитина Озаркевичів: священник Володимир (1853–1912), адвокат Лонгин Озаркевич (1859–1940), лікар Євген та письменниця і фундатор жіночого руху на Галичині Наталя Кобринська (1855–1920) і Герміна (Єремія) Величка (1856–1937) – отримала блискучу освіту та формувалася в оточенні, що спонукало до кропіткої праці, самовідданості, патріотизму та гуртування української громади» [3, с. 15].

Дитячі роки Євгена Озаркевича пройшли в доброзичливій інтелектуальній сімейній атмосфері, у домі, який «був осередком української культури» і який рідні та друзі називали «Руськими Афінами» [4, с. 9]. Закінчивши школу в Снятині, він упродовж п'яти років навчався в чернівецькій гімназії, де мовою викладання була німецька, а українська вивчалася на примітивному рівні. Її вивчення обмежувалося букварем та початковими відомостями з граматики, а починаючи від 5-го класу, гімназисти штудіювали церковно-слов'янську. І, як зазначав М. Гарас, «заледве що молодь навчилася сьак-так української мови, мусила вже й покидати та морочити собі голову псалмами. До того всього ще й релігії мусили православні українці вчитися по-ні-

мецьки або по-румунськи» [5, с. 683]. Це змусило патріотично налаштованого юнака продовжувати навчання в Львівській академічній гімназії, де він успішно поєднував студії з активною громадською діяльністю та сформував коло знайомств, до якого входив І. Франко.

Закінчивши гімназію, восени 1879 р. Є. Озаркевич став студентом медичного факультету Віденського університету, був «одним із найактивніших членів української громади, вступив до товариства «Січ», виступав з доповідями та рефератами» [4, с. 10]. Завершивши навчання та отримавши диплом доктора лікарських наук (1888 р.), він упродовж трьох років практикував у клініках Відня від керівництвом знаменитих професорів Генріха фон Бамбергера й Теодора Більрота, а потім отримав скерування в м. Вишеград (Боснія), де працював повітовим лікарем й «управителем» міського шпиталю.

І «хоч за границями краю», як писала газета «Діло» в 1893 р., «для нього условия вельми користні», Є. Озаркевич, «набувши знання і практики між чужими», вирішив «стати спожиточним своїм землякам і задля того осідає в краю» [4, с. 12]. Спочатку жив, працював і активно займався громадською діяльністю в Стрию (наприклад, долучився до заснування товариства «Міщанська Бесіда», став членом «Просвіти» й НТШ). У 1894 р. переїхав до Рожнятова, а взимку 1897 р. перебрався з дружиною до Львова. Там почався, за словами Я. Ганіткевича, «найплідніший і найактивніший 20-літній період життя і діяльності Євгена Озаркевича» [4, с. 15], домінуючим напрямками якого були формування української професійної медичної мови й медичної термінології.

Практична лікарська діяльність, бажання і потреба зафіксувати та оприлюднити результати власних спостережень, досліджень та пошуків у цій галузі наштовхнули Є. Озаркевича на думку стосовно створення самостійної інституції, що «допомагала б впроваджувати наукові здобутки медичних наук до практичної клінічної діяльності та налаштовувала на швидке реагування медиків на потреби тогочасного суспільства» [3, с. 16].

7 лютого 1898 р. на засіданні математично-природописно-лікарської секції НТШ Є. Озаркевич запропонував створити Лікарську комісію й видавати спеціальну наукову медичну україномовну літературу. Головою комісії було обрано Фелікса (Щасного) Сельського, випускника медичного факультету Віденського університету, знаного фахівця в царині акушерства та гінекології, а Є. Озаркевича – його заступником. До складу

комісії увійшли І. Горбачевський, С. Окуневська-Морачевська, О. Дакура, В. Морач, М. Олійник, М. Кос, В. Янович, С. Балеї, В. Гукевич, а також студенти-медики Я. Грушкевич, О. Дзерович, О. Грабовський, Т. Гриневич, Г. Гарматій.

15 лютого 1898 р. відбулися перші установчі збори, на яких, окрім організаційних питань, обговорювали потребу цілеспрямованого формування української медичної термінології. Значну увагу також було приділено й видавничим справам, зокрема, підготовці фахового часопису «Лікарський збірник». На засіданні «порішили до наших учених у краю і за кордоном вислати відозву з проханням присилати свої праці до збірника... По думці ініціаторів збірник мав стати першою спробою наших власних сил для створення початків медичної літератури в нашій рідній мові. Тому рішили не запрошувати до співпраці чужих авторів... приймати одначе всі прислані праці» [6, с. 18].

Є. Озаркевич був не тільки автором проекту, але й головним редактором та одним із найбільш активних авторів. Сформулювавши мету часопису («1) закласти бодай початки лікарської літератури в нашій рідній мові; 2) створити фахову лікарську термінологію» [7, с. 183]), він зазначив: «Думаємо при цьому подавати якнайбільше *оригінальних* праць, які ґрунтуються на власних дослідах: однак з огляду на те, що бажано дати якнайширшу характеристику стану нашої науки взагалі, ми вирішили також вмішувати *справозданья (реферати) і оцінки (рецензії)* зі всіх галузей лікарських наук, сприяючи розвитку нашої мови в усіх розділах лікарських наук» [7, с. 183].

Упродовж 4-ох років Є. Озаркевич підготував й опублікував 6 випусків «Лікарського збірника», що, за словами Я. Ганіткевича, «становлять визначний внесок у розвиток української медицини» [4, с. 17]. До такого висновку науковець дійшов на основі ретельного комплексного кількісного і якісного аналізу тематики видання. Так, обсяг кожного тому становив 80-100 сторінок друкованого тексту, усі матеріали було згруповано в три розділи: наукові статті (загальним обсягом майже 230 сторінок), реферати-справозданья (майже 300 сторінок) і «Термінологічні витяги» [4, с. 17].

На сторінках «Лікарського збірника» було опубліковано 24 наукові статті, авторами яких стали відомі українські науковці та лікарі – І. Горбачевський, О. Дакура, Є. Кобринський, М. Долинський та ін. Тематичний діапазон був досить широким. Так, у збірниках опубліковано 9 праць, присвячених проблемам внутрішніх хвороб, 8 – фізіологічним, біохіміч-

ним та бактеріологічним дослідженням, 3 статті стосувалися акушерства та гінекології, 2 – інфекційних хвороб, по одній – очних і шкірних недуг [4, с. 17]. Сам Є. Озаркевич надрукував 4 статті, зреферував майже 100 публікацій європейських науковців, за потреби сам перекладав матеріали колег та формував «Термінологічні витяги». Вони були опубліковані в 4-ох випусках «Лікарського збірника», загальним обсягом більше 20 сторінок і є, по суті, невеликим німецько-українським та латинсько-українським словничком медичних термінів.

Як наголошує Я. Ганіткевич, «тим самим Є. Озаркевич в останніх роках минулого століття [XIX ст. – авт.] започаткував розробку української медичної термінології та складання українських наукових медичних словників» [4, с. 18]. Яскравим свідченням цілеспрямованої й послідовної редакційно-наукової політики в цьому плані є лист Є. Озаркевича до військового лікаря-офтальмолога М. Коса від 15.11.1899 р., у якому він як редактор часопису делікатно, але наполегливо і послідовно визначив мовні орієнтири для автора наукової статті: «... Звертаю Вашу увагу на деякі *вже у нас утерті* *язикові правила*, чого придержуючися, заощадите мені много праці при коректі; ось вони:

1) adjective кладеться перед substantiv-ом, а не по нім (се полонізм) = прим. *intraocularer Druck* = *середочний тиск*, а не польською...

2) *ся* не скорочувати на *сь*; ставляти все осібно пр.: дивлячи *ся*, а не дивлячись;

3) *Method* = метод (*masculinum!*), так само ліки: атропін, діуретін etc.

4) щодо самої номенклатури ока, то ми, виходячи з засади, що маємо тепер витворити може ліпшу термінологію, як мають інші народи, звязані старими пересудами. Стараємося, по думці послідного міжнародного анатомічного конгресу, получить в терміні поняття анатомічне з *фізіологічним*, проте називалисьмо

cornea = *прозорка* місто *рогівка*

retina = *нервівка* „*сітківка*»

lens = *змінка* „*сочка* і т. д.

Застановіться на тім, хоч, впрочім, я лишаю Вам цілковиту свободу щодо термінів, тепер у нас ще не пора огороджуватися хінським муром проти кожної нової думки» [7, с. 261–262].

Через об'єктивні причини видання «Лікарського збірника» завершилося 6-им випуском, проте Є. Озаркевич, розуміючи важливість такої праці, не розчарувався і не полишив власних термінологічних студій. Так, у 1908 р. в одному із листів він писав: «Маю на меті видати

повну лікарську термінологію, над якою працюю вже 10 літ» [7, с. 38].

У 1912 р., започатковуючи науково-популярний медичний журнал українською мовою «Здоровле» («Здоров'я»), Є. Озаркевич у першому номері зазначав: «Перший раз приступаємо до видавництва на нашій мові органу, призначеного справам здоровно (санітарно)-гігієнічним... Нарід, що є уже народом справді культурним, мусить мати в своїм письменстві усі віти людського знання. А гігієна є неяко мірилом культури, чим вище в народі вона стоїть, тим кращі в нього просвітні і економічні відносини...» [4, с. 24].

На сторінках часопису публікувалися як наукові, так і науково-популярні статті, «цікаві та вкрай потрібні як медикам, так і всьому населенню матеріали про загальну гігієну, догляд за хворими, про здоровий спосіб життя, спорт, фізичну культуру і боротьбу з алкоголізмом», «різні поради про материнство, догляд за немовлятами, історії з життя цікавих особистостей» [8, с. 77]. Сам Є. Озаркевич теж активно долучався як автор, опублікувавши кілька десятків матеріалів різної тематики (наприклад, «Гігієна шкіри», «Гігієна одягу», «Сон», «Дещо з шкільної гігієни» тощо).

Але найважливішим було те, що Є. Озаркевич на сторінках часопису «продовжив титанічну роботу по утворенню української медичної термінології» [9, с. 25], започаткувавши рубрику «Термінологічний кутик».

У передмові до першого числа видання (січень, 1912 р.) він писав: «Ми свідомі, що допускаємо чимало недоліків і хочемо просити навіть давати цінні вказівки в кожному напрямі, які будемо використовувати. Щодо фахових висловів, дуже бажано співробітництво широких кіл, особливо людей, котрі стикаються якнайближче з народом і мають змогу черпати безпосередньо з тієї глибокої криниці, – багатой і прегарной української мови» [7, с. 195]. Зініційована дискусія була досить жвавою, до неї долучилися не лише відомі лікарі та науковці, але й «ті, хто працював в маленьких містечках та віддалених селах» [8, с. 77]. Це сприяло не тільки інтелектуальному пожвавленню широкого загалу фахівців, але й забезпечило автора рубрики важливим лексичним матеріалом, який він активно використовував при підготовці редакційного портфеля.

Таким чином, термінологічний матеріал, ретельно зібраний, осмислений та упорядкований Є. Озаркевичем, опублікований ним у «Термінологічних кутиках» часопису «Здоровле», є достатнім для моделювання гіпо-

тетичного варіанту фахового словника, вивчення принципів відбору, структурування та уведення в реєстр відповідних лексем, шляхів творення терміноодиниць.

Словник створювався заради насущних мовних потреб фахівців у медичній галузі, тому Є. Озаркевич не лише враховував практичний досвід роботи європейських лексикографів, але й активно використовував іншомовні лексеми, формуючи, по суті, чи не перший перекладний варіант спеціального лексикону. Варто зазначити, що в реєстрі латинські чи німецькі терміноодиниці подаються без вказівки на мову-донора, при цьому автор зазначав, як джерело, французьку та англійську (*box* – (англ.) клітка [7, с. 243]; *bandage* – фр. перев'язка, опaska, оправа, завій [7, с. 237], *cornage* fr. – дихання [7, с. 247], *cowrox* – (анг.) коров'яча віспа [7, с. 248]. Що стосується польської, то вона здебільшого слугувала допоміжним джерелом для творення українських відповідників (наприклад, *soprorrhoea* – бігунка, розвільнення – з пол. *rozwolnienie* – понос [7, с. 247], *cranium* – череп, чашка – з пол. *czaszka* – череп [7, с. 249], *cuisse* – удо – з пол. – стегно [7, с. 250] тощо).

Тематичний діапазон уведених в реєстр лексем є досить широким:

– анатомічні терміни: *abdomen* – живіт, черево [7, с. 226], *achselhöhle* – пахова яма [7, с. 230], *antibrachium* – передрам'я [7, с. 236], *aorta* – головна бючка, аорта (с.), *caput* – голова [7, с. 246]; *cornea (tunica)* – рогівка, прозорка [7, с. 247];

– клінічні терміни (симптоми, захворювання, лікарські втручання): *abscessus* – боляк, болячка, нарив, ропень [7, с. 228], *accessio* – напад, приступ [7, с. 2298], *acme* – хвиля вершка недуги [7, с. 230], *angina* – запалення горла [7, с. 235], *anthracosis pulmonum* – пороховиця легких [7, с. 236], *blepharitis* – запалення повік [7, с. 237];

– фармацевтичні терміни: *antidotum* – протиотруя, лік протиотруйний [7, с. 237], *abfuhrmittel* – прочищаючий лік, средство (середник) [7, с. 227], *abortivum medicamentum* – средство, лік на поронення [7, с. 227], *absud* – відвар [7, с. 229];

– хімічні терміни: *anhydrit* v. *anhydride* – безводник [7, с. 235], *borsaure* – борова кислота [7, с. 243], *carbolicum acidum* – карболовий kwas [7, с. 246], *creatininum* – креатинін [7, с. 249];

– ботанічні терміни: *abies* – ялиця [7, с. 227]; *absinthe* – полин [7, с. 228], *acer* – клен, *a. pseudoplatanus* – явір, *a. campestre* – білоклен, *a. tataricum* – чорноклен [7, с. 229], *achillea* – кровавник [7, с. 229], *anis* – аниж, ганиж [7, с. 235].

Працюючи над укладанням словника українських медичних термінів, Є. Озаркевич використовував народні назви (наприклад, кровавник/деревій, ганиж/аніс), прагнувши здебільшого уникати калькування латинських назв, пропонував власні варіанти перекладу (наприклад, *ангіома* – «судиняк» [7, с. 235], *ангіневроз* – «нервиця судинна» [7, с. 235], *антракоз* – «пороховиця легких» [7, с. 236], *афти* – «пліснявки» [7, с. 237], *бронхи* – «озяви» [7, с. 244] тощо). За два з половиною роки на сторінках часопису він опублікував майже 2 500 термінів [9, с. 25], які «подавалися за абеткою і дійшли до слова *Carula* – мисочка» [4, с. 38].

На жаль, із початком Першої світової війни часопис припинив своє існування (виходив до червня 1914 р.), а сам редактор і автор був змушений покинути Львів, щоб уникнути репресій внаслідок російської окупації.

Поневіряння на чужині, смерть дружини, неможливість зреалізувати себе в науковій діяльності (лексикографічні матеріали були безповоротно втрачені) – все це негативно вплинуло на здоров'я Є. Озаркевича. Загострилася давня хвороба нирок, яка і звела його в могилу 21 вересня 1916 р. Вшановуючи пам'ять покійного, газета «Діло» опублікувала 26 вересня некролог, що закінчувався такими словами: «Наша львівська громада зменшилася о діяча, який серце і працю віддавав кожній нашій справі, а при тім товариською вдачею єднав собі загальну прихильність... Нехай спить спокійно, – щасливий, що міг своїм життєм оставити тривкий слід в життю свого народу» [10].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Дочасна смерть Є. Озаркевича була втратою не лише для української спільноти, але й для молоді української лексикографічної науки, оскільки йому так і не вдалося зреалізувати уповні свій грандіозний багатолітній задум у цій царині.

Аналізуючи зміст опублікованих розділів, Я. Ганіткевич висловив припущення, що «весь словник мав 15–20 тис. термінів, тобто це була велика фундаментальна праця на рівні європейських словників» [4, с. 38]. Таким чином, Є. Озаркевич, започаткувавши укладання українськомовних медичних словників, здобув славу фундатора української медичної термінології. І хоч більшість із запропонованих ним лексичних новотворів не використовується сучасною медичною наукою, що розвивається шляхом українізації інтернаціональних термінів, проте ціла низка авторських терміноодиниць увійшла у повсякденний і професійний ужиток, як-от: *запалення*

легень, обіг крові, напад, кровonosні судини, корч, вилив крові, тільки крові, загальний стан, випиття та ін. Це переконливо доводить, що термінологічні студії Є. Озаркевича є не тільки історичним фактом, але зберігають практичну цінність та потребують цілісного поглибленого аналізу.

У подальшому задля цього вважаємо за необхідне залучати у дослідницький дискурс «Термінологічні витяги», підготовані Є. Озаркевичем до окремих томів «Лікарського збірника» (як своєрідну «пробну версію»), його наукові та науково-популярні публікації, зреферовані ним статті європейських науковців, рецензії та переклади тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ткаченко О. Б. Українська мова: сьогодення й історична перспектива. Київ : Наукова думка, 2014. 511 с.
2. Горак Р. Дім над річкою. *Слово Просвіти*. 2017. № 32. 10-16 серп. С. 12.
3. Заячківська О. Євген Озаркевич: пам'ять майбутнього. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. Львів епохи Євгена Озаркевича. 2018. № 91. С. 14–25.
4. Ганіткевич Я. Євген Озаркевич – повернення в українську медицину. *Озаркевич Є. Праці*. Львів : Каменяр, 1999. С. 7–41.
5. Гарас М. Ілюстрована Історія т-ва «Українська школа». Чернівці, 1937. Цит. за: Буковина : її минуле і сучасне / за ред. Д. Квітковського, Т. Бриндзана, А. Жуковського. Париж ; Філадельфія ; Детройт : Зелена Буковина, 1956. 965 с.
6. Бурачинський Т.-Є. Лікарська комісія Наукового Т-ва ім. Шевченка. *25-ліття Українського Лікарського товариства і медичної громади*. 2-е офсет. вид. Львів, 1935 ; Чикаго, 1975. С. 18–22.
7. Озаркевич Є. Праці / упоряд.: Я. Ганіткевич, П. Пундій. Львів : Каменяр, 1999. 303 с.
8. Гоцко-Ней Л., Масний З. Від Євгена Озаркевича до наших днів. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. Львів епохи Євгена Озаркевича. 2018. № 91. С. 76–82.
9. Ганіткевич Я. Лікар, учений, громадянин. *Наука і суспільство*. 1993. № 2. С. 24–26.
10. Д-р Євген Озаркевич (Некролог). *Діло*. 1916. 26 верес. URL: <https://zbruc.eu/node/56599>.